

27 Narodziny państwa polskiego. Mieszko I

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I;
- 2) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.;
- 3) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 966, 968, 972, 990
- postacie: Mieszka I, Dobrawy, Jordana, Hodona, Ody, Henryka Kłótnika

ROZUMIE

- pojęcia: pancerny, palatium, Związek Wielecki, biskupstwo misyjne
- znaczenie dokumentu *Dagome iudex*

POTRAFI

- określić warunki budowy osady w Biskupinie
- omówić kolejność podboju plemion przez Mieszka I
- wskazać na mapie Gniezno, najważniejsze grody w państwie Mieszka I oraz ziemie zajęte przez Mieszka I
- podać przyczyny przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- określić skutki chrystianizacji ziem polskich
- omówić przebieg podbojów Mieszka I

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Informujemy uczniów, że na ziemiach polskich ok. V–VI w. osiedlili się Słowianie.

Rozdajemy uczniom karty pracy *Narodziny państwa polskiego. Mieszko I*. ▶ 📅 Następnie odtwarzamy film o Biskupinie. ▶ 🎥 Prosimy ich, aby wykonali zadanie 1, które później wspólnie sprawdzamy. Zwracamy uwagę na to, że osada w Biskupinie ma charakter przedślawiański.

Informujemy, że wśród licznych plemion słowiańskich na ziemiach polskich dominowały dwa – Wiślanie i Polanie. Prosimy uczniów, aby na mapie (m7, s. 292) znaleźli te dwa plemiona.

Wyjaśniamy, że kiedy Wiślanie znaleźli się pod wpływem czeskich Przemysławidów, Polanie rządzeni przez ród Piastów zaczęli jednoczyć pozostałe plemiona.

Pytamy:

▶ Kto, zgodnie z legendą, zapoczątkował ród Piastów?

Jeśli uczniowie nie znają odpowiedzi, mogą przeczytać drugi akapit podrozdziału *Państwo Piastów* (s. 288). Następnie w kartach pracy wykonują zadanie 2. Omawiamy je wspólnie z uczniami.

Zadajemy pytanie:

▶ Kto zjednoczył plemiona na ziemiach polskich?

Informujemy, że Mieszko I zjednoczył ziemie stopniowo. Prosimy, aby uczniowie na podstawie mapy (s. 292) odpowiedzieli na pytania:

▶ Jakie plemiona zjednoczył Mieszko I do ok. 960 r.?

▶ Jakie plemiona włączył Mieszko do swojego państwa po 960 r.?

Podkreślamy, że najważniejszym grodem państwa Mieszka I było Gniezno.

Uczniowie, korzystając z tekstu źródłowego (m2, s. 289) oraz infografiki *Drużyna książęca* (s. 294), odpowiadają na pytania:

▶ Jaki wizerunek Mieszka I przedstawił Ibrahīm Ibn Jakub?

▶ Co wskazuje na to, że poddani cenili Mieszka I?

▶ Dlaczego dla rodziny narodziny chłopca były źródłem ubóstwa, a córki – bogactwa?

▶ Co należało do wyposażenia pancernych?

▶ Dlaczego Mieszko I dbał o wyposażenie pancernych?

Podkreślamy, że Mieszka I przede wszystkim kojarzymy z przyjęciem chrztu. Przypominamy, że przed tym wydarzeniem jego poddani byli poganami. Wierzyli w wielu bogów, którym oddawali cześć w gajach i u źródeł rzek.

Omawiamy przyczyny przyjęcia chrztu przez Mieszka I. Prosimy uczniów, aby przeczytali dwa teksty źródłowe (m3 i m4, s. 290). Zadajemy pytania:

▶ Dlaczego, zdaniem kronikarzy, Mieszko I przyjął chrzest?

▶ Kim była Dobrawa?

▶ Jakie dostrzegacie różnice między obiema wersjami kronikarskimi? Z czego mogły one wynikać?

Następnie prosimy uczniów, aby przeczytali pierwszy, drugi i trzeci akapit podrozdziału *Chrzest Polski* (s. 289–291) i wskazali przyczyny tego wydarzenia. Zadajemy pytanie:

▶ Dlaczego Mieszko I postanowił się sprzymierzyć z Czechami, a nie z państwem niemieckim?

Zwracamy uwagę na pozytywne skutki chrystianizacji. Uczniowie czytają trzy ostatnie akapity podrozdziału *Chrzest Polski* (s. 290–291) i odpowiadają na kolejne pytania:

- › Gdzie i kiedy powstało pierwsze biskupstwo misyjne? Kto został biskupem?
- › Jak przyjęcie chrztu przez Mieszka I wpłynęło na legitymizację władzy?
- › W jaki sposób kontakty z Kościołem wpłynęły na rozwój państwowości i kultury?

Prosimy uczniów, aby przyjrzeni się obrazowi Jana Matejki (m5, s. 290) i przeczytali podpis.

Pytamy:

- › Jakie osoby, według autora obrazu, brały udział w chrzcie Mieszka I?
- › Dlaczego na obrazie pojawił się św. Wojciech? [W razie problemów możemy nakierować uczniów, przypominając w kilku słowach postać św. Wojciecha].
- › Jaka jest symbolika tego obrazu?

Wyjaśniamy, że Mieszko I był bardzo dobrym strategiem i dyplomata, o czym świadczą jego podboje. Prosimy uczniów, aby przeczytali podrozdział *Ekspansja terytorialna i stosunki państwa Mieszka I z sąsiadami* (s. 291–292), a następnie w kartach pracy wykonali zadanie 3. Omawiamy je wspólnie z uczniami.

Prosimy ich o wskazanie na mapie (s. 292) Pomorza Zachodniego, Śląska i Małopolski. Uczniowie wskazują też państwa, z którymi walczył Mieszko I. Zadajemy im pytania:

- › Kogo poślubiła córka Mieszka I Świętosława?
- › Jakie mogło być znaczenie tych związków małżeńskich?

Informujemy, że Mieszko I po śmierci Dobrawy, z którą miał syna Bolesława i córkę Świętosławę, ożenił się z córką margrabiego Marchii Północnej Odą. Urodziła mu ona trzech synów: Mieszka, Świętopełka i Lamberta.

Wyjaśniamy, że przed śmiercią ok. 990 r. Mieszko I wydał dokument *Dagome iudex*. Prosimy uczniów, aby przeczytali tekst źródłowy (m8, s. 292), a następnie odpowiedzieli na pytania:

- › Dlaczego Mieszko I oddał Polskę pod opiekę papieża?
- › Jakie ziemie należały do państwa Mieszka I?
- › O kim wspomina źródło, a o kim milczy?

Następnie prosimy uczniów o wykonanie w kartach pracy zadania 4.

III. PODSUMOWANIE

Proponujemy uczniom, aby podzielili się refleksją z lekcji i dokończyli zdania:

- › Na dzisiejszej lekcji dowiedziałem się...
- › Najciekawszym wątkiem dzisiejszej lekcji było...
- › W dzisiejszej lekcji podobało mi się...

METODY KONTROLI

Uczniowie w kartach pracy wykonują zadanie 5.

ALTERNATYWA

Uczniowie wykonują zadanie na stronie learningapps.org. ▶ 

PRACA DOMOWA

Uzasadnij tezę, że Mieszko I był dobrym władcą Polski.